

ფასი გაზიარება: წლიურად 2 მ. 50 კ., ნახევარი წლით—1 მ. 25 კ. საზღვარ-გარეშე ორჯერ მეტი.

თითო ნომერი 5 კაპ.

განცხადება ფასი: პირველ გვერდზე პეტრის სტრიქონი 15 კ. უკანასკნელ გვერდზე—10 კაპ., ტექსტის შუაგულს—20 კაპ. სამგლო-ვიარო განცხადების ერთხელ დაბეჭდვა—8 მან.

საქონლის მფლობელი და სალიტერატურო გაზეთი. გამომცემი ორშაბათი.

მიიღება ხელის მოწერა

1915 წლისათვის.

„თეზისი“

მიიღება ხელის მოწერა

1915 წლისათვის.

სახალხო სახლი.

სამშაბათს, 13 იანვარს 1915 წ. თბილისის ქართული დრამატული დასის ამხანაგობის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

მარგარიტა გოგოე

დრამა 5 მოქმ. ა. დიშა-შვილისა, თარგმ. ვ. გუნიასი და ალ. იმედაშვილისა.

მონაწილეობენ ქნნი ბეგნიშვილი, თოძი, ქიქოძე, შოთაძე, ნ. ჩხეიძე, ბენი: არაბიძე, გომელაური, იმედაშვილი, კორიშვილი, სარაული, ფრონის-პირელი, ყალბაგვიშვილი, შანშიაშვილი, ქიაურელი და თანამრამდენნი.

დასაწყისი საღამოს 7^{1/2} საათზე. ადგილების ფასი: 1 მ. 20 კ.-დან 10 კ.-მდე რეისორი 8. ქორელი.

ახალი კლუბი

ორშაბათს 12 იანვარს

საოჯახო საღამო

აჩვენებენ სინემატოგრაფის საშუალებით სხვა და სხვა სურათებს

ოთხშაბათს, 15 იანვარს სინემატოგრაფი

ზარასკევს 17 იანვ. სინემატოგრაფი აჩვენებენ სხვადასხვა სურათებს

ქ. თბილისში გაიხსნა ქ. ბათუმის წიგნის მაღაზია და ქუჩის-გაზეთების კონტორა „განთიადის“ განყოფილება, ცენტრალური კონტორა პერიოდული გამოცემებისა

„განთიადი“

კონტორა „განთიადი“ (მისთვის პრ. № 18) იყიდება ყველა ადგი-ლობრივი ქუჩის-გაზეთები და მიიღება ხელისმოწერა და განცხადებები ქუჩის-გაზეთებში დასაბეჭდად კონტორა „განთიადი“-დან საკუთარ აგენტებს კავკასიის დაბა-ქალაქებში შეუძლიათ გამოიწვიონ შემდეგი ადგილობრივი ქუჩის-გაზეთები: „ახალი პარიზი“, „კავკასიელი სლოგანი“, „კავკასი“, „თეზისი“, „პარიზიანი“, „მშაიკი“, „თეატრი და ცხოვრება“, „საბაბაბა“, და იუმორისტი. აღმანახები. თბილისის ქუჩის-გაზეთები აგენტებს ჩვეულებრივ ფასებში დაეთმობათ და იმავე დღეს გაეზა-ნებათ, უკან დაბრუნება დაიჩინოვდა გაზეთების შეიძლება თანახმად რე-დაქციებთან შეთანხმებისა მხოლოდ 15% აგენტებმა ქუჩის-გაზეთე-ბის საფასი წინდაწინ იმდენი უნდა გამოგზავნიონ, რამდენსაც ერთი თვის განმავლობაში გაიყიერნ. ნისიად არავის გაეგზავნება. აგენტებმა, ვისაც გამოიგზავნოს: ტიფის, Михайловский проспект № 18. Контора „Гантиади“ Георгию Максимовичу Махарадзе. აგენტებს, რომელნიც ამ პირობებს არ შეასრულებენ, ქუჩის-გაზეთების გზავნა მოესპობათ, მათ ადგილზე კი ახალი აგენტი დაინიშნება.

„კონტორა განთიადისაგან.“

დაუყონებლივ საჭიროა აგენტები: საჩხერეში, შორაპანში, ბე-ლაგორში, ახალსენაკში, ოქციში, ახალშენში, ქვალონში, მუხიანში, ნიგო-ითში, ჯუმათში, საჯავახოში, ნაგომარში, ქობულეთში, ჩაქვიში, მისაბლოში, ბორჯომში, სურამში, ცხინვალში, ლეჩეხში, თიანეთში, მცხეთაში, გელათში, აღსტანში, განჯაში, აჭაბუგოში, ბალაჯარაში, ბა-ქოში, კავკასი, ყარსში, აღმქანდრეპოლში, ერევანში, სანაინში. პირობები იხილეთ „განთიადის“ განცხადებაში. თბილისში სხვა და სხვა უბნებში სა-ჭიროა დახელოვნებული გაზეთების გამყიდველები.

ამის შემდეგ გაზეთების მიღება თავის დროზე და დატარების საქმეც ყო-ველგან გაუმჯობესდება. ყოველგვარი გაუმჯობესება, გაზეთების მიუღებლობა და სხვა, დაუყონებლივ უნდა ეცნობოს კონტორა „განთიადის“, თბილისი, მისილის პრისპექტი № 18.

ვინ არის მტრუხი და ვინ მართალი?

გზიდანდღმა საზარელმა ომმა, რო-მელმაც მთელი მსოფლიო მოიცვა, გარდა ატლანტიკის ოკეანეს იქითა ქვეყნებისა, რა თქმა უნდა, დიდი და პატარა ყველანი დიდს საფრთხელში ჩაივალა, ყველანი ალაპარაკა. ეს ასე-დღე უნდა მომხდარიყო, რადგან ასე-თი საშინელება კაცობრიობას ჯერ არ განუცდია. დღევანდელი დღე თუ ვი-შეს მშვიდობით დაუდამდა, ხელ მის არ მოეღოს, იმის გათვალისწინება შე-უძლებელია; მართლა იმის წარმოდგე-ნა, რა უბედურება ტრიალებს მსოფ-ლიოს უთვალავ კუთხეებში—რა აუ-რებელი სისხლი იღვრება ხალხის საუ-კეთესო შვილებისა, რამდენი დაჭრი-ლი მემორი ჰდავას სულს, უპატრო-ნოდ სადმე მიტოვებული, რამდენი ჯოჯოხეთურ ტანჯვაშია შიმშილი-სა, წყურვილისა და სიცივისაგან, ყოვე-ლივე შეგნებულსა და გრძნობიერს კაცს ზარს ჰგვის. დღეს ყველას აინტერესებს, მიხვდეს: ვინ დარჩება გამარჯვებული და ვინ დამარცხდება, ვინ აშენდება და ვინ დაიღუპება. ამას ჩვენ აქ არ შევხებით, ამას მომავალი გამოაჩენს. გზა ჩვენ გვიდა აღვნიშ-ნათ მებრძოლ მხარეთა შორის კამა-თი იმის შესახებ, ვისი ბრალია ომის ატება და ომის დროს ვინ არღვევს საერთაშორისო უფლე-ბის კანონებს. როგორც ყოველ-გან და ყოველთვის, ისე გზაიც თე-თეული მხარე თავის თავს აბრაზებს ბატონთ შიგნით და ყოველივე უბე-დურების მიზეზად მოპირდაპირეს ასა-ხელებს. ყველაზედ უფრო საინტერე-სოა ამ მხრივ დაწინაურებული ქვეყ-ნების სწავლულთა და მეცნიერთა აზრი.

გერმანიის მეცნიერებისა და ხელო-ვნების საუკეთესო წარმომადგენლებმა მთელ განათლებულ კაცობრიობას მიპ-მართეს მოწოდებით, რომელშიაც ამ-ზომენ: „პროტესტს ვაცხადებთ სი-რუსისა და ცილის წამების გამო, რომ-ლითაც ჩვენი მტრები ჩირქსა სცხებენ გერმანიას სამართლიანისა და კარგი საქმის დაცვისათვის საზარელს ბრძო-ლაში, რომელიც ჩვენ თავს მოგვხა-ვიეს და რომელიც ჩვენს არსებობას განსაცდელში აყენებს. საქმის მსე-ლობა უარსა ჰყოფს იმ ტყუილ პრო-პაგანდას, რომელიც აცხადებდა, —გერ-მანია მარცხდება. აგრეთვე დიდს გულმოდგინებით შრომობდნენ ქე-შმარტების დასამახინჯებლად იმ აზრით, რათა ჩვენდამი სიძულვილი აღმოჩნდეს სხვების გულში. ტყუილია, ვითომც გერმანიას გამოეწვიოს ომი. არც გერმანიის ხალხს, არც მთავრო-ბას და არც იმპერატორს ომი არ სუ-რდით. უკანასკნელ წუთამდის, სანამ შესაძლებელი იყო, გერმანია ყოველი-ვე ღონეს ხმარობდა მშვიდობიანობის დასაცემად. მრავალჯერ, თავისი 28 წლის მეფობის განმავლობაში, ვილ-ჰელმ მორემ დაიცვა მშვიდობიანობა რაიკა ბევრჯერ აღიარეს თვით ჩვენმა მტრებმა. მხოლოდ მაშინ, როცა სამი დიდი სახელმწიფო ჯერ გვემუქრებო-და და შემდეგ მალულად თავს დაგვე-სხა, მთელი ჩვენი ხალხი ფეხზე დადგა, ვითარცა ერთი კაცი. ტყუილია, ვი-თომც ჩვენ დამნაშავენი ვიყენებ ბელ-გის ნეიტრალიტეტის დარღვევაში. ჩვენ ხელთა გვაქვს უტყუარი საბუთე-ბი იმისა, რომ საფრანგეთსა და ინგ-ლისს უნდოდათ ამ ნეიტრალიტეტის დარღვევა და ჩვენ რომ მათთვის არ დავგეწყრა, ჩვენი საშობლო ჩვენიც

ხელით იქნება მოკლული. ტყუილი, ვითომც ჩვენს ჯარისკაცებს რაიმე დავალებით ბელგელ მოქალაქის სიკაცხისა და ქონებისათვის, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ისინი იბუ-ლებული იყვნენ თავიანთი თავი დაე-ფარათ. ტყუილია, ვითომც ჩვენს ჯა-რებს სასტიკად განგადგურებოდათ ლუ-გენი. როცა ვერაგულად მათ თავს დაე-სხნენ, ისინიც იბულებული გახდნენ ძალმომრეობა ეხმარათ და ქალაქის ერთი ნაწილისათვის თოვ-ზარბაზნები დაეშინათ, ხოლო უფრო დიდი ნაწი-ლი ქალაქისა ხელუხლებელი დარჩა. შესანიშნავი საქალაქო სახლი რატუნა დატულია; ჩვენი ჯარის კაცნი თავს არ ზოგავდნენ, ოღონდ ის გადაერჩი-ნათ ცეცხლისაგან. ამ საშინელ ომში თუ ხელოვნების რაიმე ნაშთი დილუ-პა, ცხადია, მთელი გერმანია იგლო-ვებს იმას. უპირველესობას ხელოვნე-ბის სიყვარულში ჩვენ ვერც ერთ ერს ვერ დავუთმობთ, მაგრამ ამასთანავე ხე-ლოვნების რომელიმე ნაშთის ყოფა ჩე-ნი ჯარის დამარცხებით არ შეგვიძლიან. ტყუილია, ვითომც ომის დროს ჩვენ ზოხლით ვუყურებდეთ საერთაშორისო უფლებას. ჩვენი ჯარისკაცი არც წეს-რიგს არღვევს და არც სასტიკად იქ-ცევიან. უაზრის ბრძოლის ყვე-ზე ჩვენი მტრის დუმ-დუმის ტყვიას მამაც ჯარისკაცი დაუღალა უგმირავს. იმათ, რომელნიც რუსებსა და სერბე-ლებს კავშირით ეგვიან და მონგო-ლებსა და ზანგებს თვით კანიაგების წინააღმდეგ ამხედრებენ, ცხადია, ყვე-ლაზედ ნაღები უფლება აქვთ თა-ვიანთ თავს ევროპის ცივილიზაციის მფარველად სთვლიდნენ.—ტყუილია, ჩვენი ცბიერი მტრები რომ ამტკიცე-ბენ, ვითომც ჩვენი მილიტარიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა ჩვენისავე კულ-ტურის წინააღმდეგაც არ იყავს მომა-რთული. თუ მილიტარიზმი არა, ჩვენს ცივილიზაციას დიდი ხნის წინად გაა-ნადგურებდნენ. ცივილიზაციის დასა-ცველადამი მილიტარიზმი შექმნილი ჩვენს ქვეყანაში, რომელიც საუკუ-ნოების განმავლობაში არა ერთხელ დარბეულია მტრის შემოსევისაგან. გერ-მანიის ხალხი ერთი და იგივე. გერ-მანია ჩვენი შეგნებულებით, რომ ამ ბრძოლაში ბოლომდისინ ვიგლით რო-გორც განათლებული ხალხი, რომლი-სათვისაც გეტყვით, ბეთოვენი და კა-ნტის ანდერძი ისევე წინდა, რო-გორც საკუთარი მიწა-წყალი და მშო-ბლიური კერა. ამისი თავდება ჩვენი სახელი და ჩვენი პატიოსნება“.

ზემბრისკენდღმა მოწოდებამ გამო-იწვია საფრანგეთის უნივერსიტეტების მანიფესტო, რომელიც შემდეგ კით-ხვებს იძლევა:

„ვის უნდოდა ომი? მოკლე ხნის განმავლობაში, სანამ შესაძლო იყო მოლაპარაკება, ვინ ხმარობდა ყოვე-ლივე ღონისძიებას მოსარიგებელ ნია-დგის საზოგადოებრივ? ვინ ჯიუტობდა და არ ლებულობდა ინგლისისა, რუ-სეთისა და იტალიის-მიერ წამოყენე-ბულ რამდენსამე წინააღმდეგს? იმ დროს, როცა ყველს ეგონა, რომ უბედურების თავიდან აცილება შესა-ძლებელი იყო, ვინ გახდა ქვეყნიერება ომის აღმწი? ვინ დაარბია ბელგის ნეიტრალიტეტი, თუმცა წინად თე-თონვე ხელი ჰქონდა მოწოდებას ამ ნეიტრალიტეტის უზრუნველყოფის შე-სახებ? ვინა სთქვა, ნეიტრალიტეტი მხოლოდ სიტყვაა, სხვა არაფერია, ტრაქტატები ქალაქის ნაუწყებოა, ომის დროს რითაც შეიძლება, იმით

უნდა ისარგებლოს კაცმა? რა პი-რობებში იქნა დატყეული ლუგენის უნივერსიტეტი? რა პირობებში დაი-წვა რეიმის ტაძარი? რა პირობებში ესროლეთ ყუმბარები პარიზის ღვთის-მშობლის ტაძარს? ყველა ამ კითხე-ზედ საპასუხოდ ფაქტებია საჭირო. არა კმარა მართა „პატიოსანი სიტ-ყვა“.

ინგლისის სწავლულებმაც ხმა ამო-იღეს გერმანელ სწავლულთა და მეც-ნიერთა მოწოდების წინააღმდეგ.

„ჩვენ უნდა აღვნიშნათ—ამოზენ ინგლისის სწავლულნი—რომ მხო-ლოდ გერმანიის ჯარები ანგრევენ და ანადგურებენ ამ ჯამად მოუფიქრე-ლად კაცობრიობის კულტურის ისეთ ნაყოფს, როგორც არის ლუგენის ბი-ბლიოთეკა და რეიმისა და მალინის ტაძრები. როგორცა სჩანს, გერმანიის პროფესორებს ჰგონათ, რომ დიდი ბრიტანიის უნივერსიტეტებში გერმა-ნიის ბევრი თანამგზავი ჰყავს. ეს შეცდომაა. ჩვენი ქვეყანა არასოდეს არ ყოფილა ასე ერთსულოვანი პო-ლიტიკურ საკითხებში, როგორც ეს-ლა. ჩვენ ღრმად პატივს ვცემთ გერმანიის მეცნიერებას. ძლიერ ვსწუ-ხვართ, რომ გერმანია, რომელსაც ჩვენ პატივს ვცემთ, თვისი მილი-ტარისტულ სისტემისა და ქვეყნების დაპყრობის ოცნებებით მთელს ევრო-პას სწავლულთა და ომის მეცნიერ-ბის წინააღმდეგ ვეცდები. ჩვენ ღრმად მივიყვანით. ჩვენ-თვის, ისე როგორც ბელგიისათვის, ამ ომს თავისი დაცვის ხასიათი აქვს; ჩვენ ვამბობთ თავისუფლებისა და მშვიდობიანობისათვის“.

გერმანელთა მეცნიერების მოწოდე-ბას ცალ-კალეც ვასცეს პასუხი რუსე-თის მემარჯვენე და მემარცხენე სწა-ვლულებმა, მაგრამ დღეა აზრი ამით პასუხისა ერთი და იგივეა.

„იღეს რა იარაღი ხელში—ამო-ზენ რუსის პროფესორები—გერმანია მა და ავსტრია-უნგრეთმა მაშინვე შე-ლაბეს ბელგიისა და ლიუქსემბურგის ნეიტრალიტეტი, რა ვგერა მოქმედე-ბისათვის ისინი ევრას შემთხვევაში ვერ გაიბარებდნენ თავს. შემდეგ მო-კავშირებმა ზედი-ზედ დაარღვეს სა-უკუნიანების განცხადებაში „შემუშავე-ბული წეს-რიგი ომისა და საერთაშო-რისო ხელშეკრულებანი, რომლებზე-დაც მათვე უწერიათ ხელი. მთელი რე-პუბლიკის პრინციპითაა წმიდა ადგილი, არ დაინდვს წითელი ჯვრის ღილა-რეობები, გამოიყენეს აკრძალული ტყვიები, ბოროტად ისარგებლეს თე-თრი ბაირალით და აგრეთვე მოწინა-აღმდეგე ერთა ბაირალით; მტკიცრად მოეყენენ დატყეული, სახმელად ტყვეთ და მშვიდობიან მცხოვრებთ, დაანგ-რიეს მრავალი ძვირფასი განძი მეც-ნიერებისა და ძველი ხელოვნებისა, უმხაროდ დაატყვეს ქალაქები, გაიტა-ცეს კერძო ქონება. აი ცხადი მაგა-ლითები ბოროტ-მოქმედებისა, რითაც თავი ისახელებს ჩვენმა მტრებმა. ნაც-ვილიდ გაკიცხვის, რასაც ჩვენ სამარ-თლიანად მოველოდით, გერმანელ პა-სტორებისა, სწავლულთა და მწერალ-თთან ქება-დიდება გავგონეთ ასეთი საქციელისათვის. ამიტომ ჩვენ სიმე-რთულ გვაქვს ვიფიქროთ, რომ სამარ-ცხენო ცარცვა-დღეგარა, რომელსაც გერმანელები ომს ეძახიან, ყველა გერმანელს წილი უდევს: კანტისა, ფიხტისა, გეტისა და შილერის გერა-მანია, რომელიც კეთილისა და სინა-მონისაგან გვეწყვედა, უკვე აღარ არ-სებობს. ჩვენა გვაქვს, რომ ჩვენი და ჩვენი მოკავშირეების მამაკი ჯარები უმსძლევნ დამნაშავეთა დასჯას, ისე რომ თვითონ კეთილშობილად და პა-

ტიოსნად დარჩნენ, როგორც წინად ყოფილან. მაგრამ ასეთ სასურველ წუთის მოლოდინში ჩვენ ხმას ვიმა-ლებთ მეოცე საუკუნის პარპაროსთა ბოროტ-მოქმედების გასაქცელად“.

ჩვენი მწერლობა და პრი-სიკა.

აღ. შანშიაშვილის ასახი ზოგის წაკით-ხვის გამო. *)

დღეს ბევრისაგან გვესმის, ვითომ უაზრობა იყოს ისეთი საგანზე მსჯე-ლობა, ან იმისთვის მოცდენა, რაც დღევანდელ ომთან პირდაპირ არ იყოს დაკავშირებული და ამ დებუ-ლებას ასე ასე ასახელებენ: სირცხვი-ლია ჩვენთვის აქ, უშიშარ ადგილას, ლიტერატურაზე და საზოგადოებრივ კითხვებზე ვმსჯელობდეთ მაშინ, როდ-ესაც ჩვენი ძმები ბრძოლის ველზე იღუპე-ბიანო. მე კი ვფიქრობ, რომ თუ ჩე-ნი ლომგული ხალხი, რომლის სახე-ლია უმაღლესიო გმირობის ამბავი უკვე მოგვინა მთელ რუსეთს, დღეს თავგამოდებით სახელმწიფოს მტრის წინააღმდეგ იბრძვის. ეს იმიტომ ხდება, რომ ჩვენი ხალხი დარწმუნებულია, რომ თავისი მეგრდით და სისხლით იცავს განადგურებისაგან თავის სამშობლოს, მის კულტურას; ღრმად სწამს, რომ ამ დროს მსხვერპლს ჩვენს ტანადს და დანაგრულ ქვეყანას უნდა შეუ-სუბუქოს ტვირთი და მიანიჭოს ბედ-ნიერება. ხალხს სჯერა და სწამს ეს ინსტიტუტურად, თავისი წმინდა ალია-ლი გულითა და გრძნობით. ამიტომ ვფიქრობ, რომ ჩვენი მოძმენი არ გვი-საყვედურებენ, თუ ჩვენ ამ მწერ-დობას უყურადღებოდ არ დავსტო-ვებთ იმ ეროვნულ განძს, რომლის სასახელითა და სახსენლად ისინი სის-ხლსა ჰღვრიან. კულტურა, ღირსება და თავისუფლება ჩვენი ერისა—აი ის განძი, რომელიც უნდა დავიცვათ და შევიანახოთ. ამისთვის გაუწიარეთ თე-ნი თვისი ჩვენს სახელოვან წინაპართ და ჩვენც მტკიცედ უნდა ავსარულოთ მათი ანდრძი.

დღევანდელმა ამბებმა ერთი წუთი-თაც არ უნდა დაგვავიწყოს, უყურა-ღებლეთ არ უნდა დავსტოვოთ არც ერთი მოვლენა ჩვენი ცხოვრებისა და ფიზიკლ დარაჯთ უნდა ვუდგეთ ჩე-ნი ხალხის და კულტურის ინტერესს.

სხვათა ქვეყანა ჩვენი ხალხი არ მოგვიწოდებს, არ მოგვიწოდებენ ბრძო-ლის ველზე მყოფნი ჩვენი ძმებიც. ამიტომაც ვბედავ გავუხიარო მეით-ველს 4 იანვარს ახალი კლუბის დარ-ბაში გამართულ და სალიტერატურო დღეზე მიღებული შიამბელოვანნი. ჩვენი სიტყვა კაზმული მწერლობა მაინცა და მაინც როდია ღარიბი. ყველას შეუძლია იამაყოს ისეთი მწე-ლებით, როგორც გვეყვანდნენ და დღე-საც გვეყვანან. მაგრამ კრიტიკა იმ თა-ვითვე სუსტი იყო და დღესაც ძალიან სუსტი გვაქვს. ღირსებითა და რაოდე-ნობით ჩვენი კრიტიკა მეტად ჩამორჩა სიტყვა კაზმულ მწერლობას. ილიას, ავაკის, ვეფხის, ყაზბეგის დაბალი კრი-ტიკოსი არ მოგვცა. საოცარი მოგ-ლენაა. რუსეთში მხატვრული მწერ-ლობა და კრიტიკა თითქმის პარალე-ლურად განვითარდა. პირველი დიდი

*) აღ. შანშიაშვილის ასახი ზოგის წაკითხვამ და სალიტერატურო კამათმა დაიდა ღვაწლი გამოიწვია ჩვენს საზოგა-დობაში. ამიტომ ჩვენ დიდს სიამო-ვნებით მსურველებს დავუბედავთ მათ შიამ-ბეჭდვებს.

რედ.

როგორც მოგეხსენებათ, კრიტიკა
მასწავლის მწერალს პირველ ყოვლისა
თავდაპირველობას, მორიდებას და სი-
ფრთხილეს და მეორეს მხრით უხსნის
და უმარტავს ნამუშევრის ღირსებასა-
და ნაილს, უთითებს შეცდომებზე.
კარგი კრიტიკოსი მწერლისთვის ფას-
დაუდებელი მასწავლებელია.

ა. შანშაშვილის პოემა და მისი
კრიტიკოსები ამ დღეს ერთი-მეორეს
გეგირებოდნენ სისუსტეში, პოემის ში-
ნაარსი მოკლეთ ასეთია: ლამაზ დედო-
ფალს, „გერძეულ ქალს“ ძნელს ყვე-
ლა ეტრის. შორეულ ქვეყნებშიდა
მოდიან მის სამებად მეფენი და ღი-
რებოლნი. მაგრამ გინ() დაუბაოდათ

დს მესამე მბა „ბერძენი“, რომლის მოხიზილვასაც სტელიოს ქალს, მეგ-
რამ ამოღო. მას მიუქვს „გმირის“
გვამი და „ახანგის“ თავი და მიღი-
ქალი კი გაჰკიცის: შენ წახველ, მეგ-
რამ სხვები კვლავ მოვლენ ჩემთან,
მოვლენ და მეც დაღუპავთ. ამ არა-
კმეო არაფერიცა ისეთი, რაც ჩვენ აზრს
და გრძნობას იტაცებდეს და მისი გა-
რდა ხიზრებულიცაა, არც ერთს აქ
მოქმედებ პირის არა აქვს ის თვისებები,
რომელიც მათ სახელს შეეფერებოდეს.
გმირიანნი, რომელსაც, ავტორის სიტ-
ყვით, აღმერთებს მისი ქვეყანა, უფრო
უფუსუსო ბავშვსა ჰგავს, რომელსაც
რცხად ნება და არც ჰქუა აქვს. აგმი-
როც“ მეცხარა ლაზიანდარასა ჰგავს,
ვიღიდ გმირს. მარტო ტრაბახი გმი-
რობა არ კმარა. რომ წარმოვიდგი

რომ ასე არა ყოფილიყოს, რომ
ბრძენის წინაშე მდგარიყო სათნო
ქალი, როგორც თვითონ ამბობს, უე-
ცემოდ, ამოგესყვენობა! ეს ისრებ-
დავლად ქალს ჩვენი შავებში გამოჰყო-
ბილი, ასეცრობით ჩამოხმზარი, რბრძე-
ნი, სხსცილოა ყველა ეს. ასეთი
გმირები! ვერავის თანაგრძნობის
გერ მონაწილრბრენ და თვითონაც გა-
ვალდებიან. პოემის არაიკი სუსტია
და ფორმიკ.

მე ვერ ვიკისრებ კრიტიკოსის როლს. ხოლო ჩემს შთაბეჭდილებას გამო- სთქვამ, როგორც მსმენელი.

მეგრამ სწორედ როგორც მსმენელი რამაშყაფილა მოსიუბრეთა კი- რიკამ. ზოგი პრობლემის დასმას და ის გაღწყვეტას იწყებდა, თით- თი ფილოსოფიურ-მეცნიეროლ ნაშარ-

ერთნი ამტკიცებდნენ; ალ. შან-შაიშვილი საინტერესო გეოსანია, მაგრამ ნიადაგი დაპყროვითა და სხვა წარ-სულუბის გავლენას განიცდის (პ. წულუკიძე); მეორენი კი ამბობენ—შე-მოქმედება გრძელბიერივებს არას დრო-არ დამოყვება და პოემა სინამდვილე-ურაპოყვასა (შ. შარაშიძე). ბ. პეტრ-შაიშვილი კი სულ არ შეგებია პოემას. ის ქართველი ერის ძველი ის-ტორიის განმარტებას შეუდგა, რამა-დამოწმებია პოეტ. ივ. ჯავახიშვილი ამ-ტკიცებდა. მხოლოდ ბ. რობაქიძე შეეხია უფრო არსებითად პოემის ან-სახსნად და ფორმასაც. მაგრამ სამწუხ-როდ მან მეტი ყურადღება მიაქცე-წინადატყუიებას და ელლინთა მიჯო-ლოგის განმარტებას, ვიდრე თვის პოემას.

ეს სახიფათოა. როცა წელს ბასრ
ხმალი გარტყია, ფრთხილად უნდა იყ
თუ უდროოდ დროს და უშნოდ მოიქ
ნე, ყადაში გადაგიტყდება!.

გოდეს, ჩვენი ახალგაზრდა მწერლები უფრო დაღვირვებულნი იქნებიან. მაგრამ თუ კრიტიკა სუსტობს, მწერლის საკუთარი შენეება უნდა მჭიდროდ იმ შემთხვევაში. ჩვენმა ნიჭიერმა ახალგაზრდა მწერლებმა და მით უფრო ა. შანშიაშვილმა უნდა ისწავლან მუშაობის წესიც მათი ღიბებული მასწავლებლისაგან, უკუდვი ილიასაგან. უნდა აკარგად გაიკვეთონ მისი ბიოგრაფიის ადგილები, სადაც აწერილია ილის მუშაობა და წერის წესი. მაშინ მიხვდებიან, თუ რა სინდისიერია, თავდაპირველი და მუყათი უნდა იყოს მწერალი. ეს რომ სკოდნოდა ა. შანშიაშვილს, მაშინ იგი თავის ჰოუმას ათაგერ დახედდა და ხელ-ახლა დასწერდა, ბიოგრაფიკ ილია ბეცკოდა თავის პატარა ლექსებსაც კი.

თუ ა. შანშიაშვილი თავის დიდ-
ბულ მასწავლებლებს მიჰმაძღვრებდა, მუშა-
შიაზი არ აჩქარებდა, არ დაჰხარჯებდა
მასწავლებლის მოუწყვედებელ თანხლებას
და წერაზე, დამწერებულთა ვარ თა-
ვისი ნიჭის მეოხებით მოახერხებს ისე-
დათი რამის შექმნას, რომლითაც შთა-
ბამავლობას რამეს ასწავლის და აღ-
ზრდის. უამისოდ მეწარმის ერისთვის
დადის აზი ბეჭდს. ერს უყვარს, ერი აფა-
რებს იმ მეტადწესს, რომლის სიტყვა-
ცხადებების მაგალითი და მოღვაწეობა-
მარდის ახალ თაობას, რომელიც ერის
მეცნიერების სულიერ მამათ იქცევა.
შანშია დიდ მოღვაწეთა და გენიოსთა
ბაგვლის უკვდავების ახსნა.

თუ ვინმემ გაჰყვანა და ფეხი შეეღებო
მ მიმი და პასუხსაგებ გზაზე, ზე-
ოდ ნათქვამი ერთ წუთსაც არ უნდა
ვიწყებოდეს.

ფრიად დამაფიქრებელი ამბები მ
დის დასავლეთ საქართველოდან. წრ
ვანდელ ცუდ მოსავლისა გამო ჩვე
ქვეყანას შიშილილობა მოეღის. ზ

656.

ახალი გამოცემა „განთიადი“

ქუთაისში სახაზწლოდ გამოვიც
პირველი ნომერი ორკვირეულ საყ
ნიერო, სალიტერატურო და საპო
ტუკო ჟურნალის, „განთიადისა“⁴. რ
დაქტორ-გამომცემელი ს. შვედლიძე
ხოლო ჟურნალის ფაქტიური ხელ
ძღვანელი ქართულ პრესაში ცნობ
ლი ჟურნალისტი ხომელეთა. აი რ
ეკითხულობთ ჟურნალის სახელმძღ
ნელო წერბრში.

ყველა კარად იცის, რომ ჩვე
ში ბეჭდვითი სიტყვის მდგომარეო
მეტად მძიმე პირობებშია ჩაყენებულ
ათასი მოსაღადნელი და არა-მის
ლონდელი დაბრკოლება ეტობება
რედაქციას და მის წესიერ მუშაობ
ხელს უშლის, აზარატიკებს და უფრ
ხმარებას იმ ობიექტს, სამუდამო
ლოთ, ჩვენს დღოეცვლელ ქვეყანაში
მოვლენა ჩვეულებრივ მოვლენად არ
მიჩნეული და თითქმის რომ აღიარე
ერთობება. შევეჩვიეთ, აღიარე
არ გვაკვირვებს; ან რა უნდა მოხდ
მეგობარი, რომ არ მომხდარიყოს, დ
მაა, გვაკვირება რილას მაქნისა? ამ
ზრალია ისიც, რომ ჟურნალ-გაზეთ
ბის უზადრეუკი მდგომარეობა არ ა
ვირვებს ჩვენს დროში ვისმაც. ყველ
იცის, რომ, თუ მეტყველობაში ა
მივღებთ სულ რამდენიმე გამონა
ლისს, ჩვენში ყოველივე ორგანო ს
ზოგადიების დღე-ნაღული შეილია,
რომელიც დაბადებისათვის კვდება. ა
გვარი სეპეზელი ბეჭდვითი სიტყვის
ორმაგ ცუდ მდგომარეობაში ჩაყარ
დღეს, როდესაც დღეა-მიწა ძიჭიჭი

და იორევის ჩენი მამების, ძმების და შვილების სისხლით. რედაქციამ კარგად იცის და სმოთლადეკონის დიდი ინილი დღის სიმძიმეს. მაგრამ, მიხედავად ზემოხსენებულისა, ჩვენ მაინც ვეგმით მძიმე უღელში და ვკადებ ხელს ამ უღელმბელ პირობებში ქუჩაწლის გამოცემას და აი რატომ: მართალია, ცხოვრებაში მოღწეულთა შივარი გაღვრებული სისხლით, შორი და სამარებრივი სიცილით, მაგრამ თ სიკაცხლე კიდევ გვსურს, სწორად

საბოლოო, ამ გოგონებთურ წუთებში უნდა ამოვიღოთ ადამიანის ენა, რომ გავწმენდეთ, ავამუშაოთ გრძნობა და გოგონებს, არ დავუციო სულით, რაღაცა დაცემა სიკვდილია. სიკვდილი კი ჩვენ გვეჩიზნება, არ გვსურს. ცოცხალი კი აუცილებლად უნდა იმუშაოს. ჩვენ ვიმუშავებთ გულწრფელად, თავისი ნებისა, გრძნობა და ძალ-ღონის შესაყვარად, ეროვნების სასარგებლო და სადღეგრძელოდ. და, თუ საზოგადოებაც ყურადღებას არ მოგვაკლმება და თვისი გულცივობით არ გავყვანავს, ვიმედოვნებთ, საქმეც რიგისაა წავიკაო“.

ქურნალის დანიშნულებაზე უფრო გარკვევით ლაპარაკებს ახალი გამოცემის შელისხამდგმელი ბ. ხომელთაიის წერილში, რომელსაც ეწოდება „სახალწლო“.

ეს ჩვენი ჟურნალი, — ამბობს ბ
ხომლედი, იქნება ქართველი ერი

[illegible]

„ჩვენ ვეცდებით ვიმუშაოთ ამ პარეზზე საერთო ეროვნულ თვით მორკვევისა და აღორძინებისთვის.

„ჩვენ ვეცდებით ჩვენი ცხოვრება დიფერენციალის ყური ვათხოვოთ მისგან შექმნილი სხვა და სხვა კოსობრივი ერთეულები შეძლებისდაგვარად ჩამოვყალიბოთ, გავარკვიოთ თი იდეოლოგებში, რომ მივანიჭოთ იმათ შესაფერის ადგილი ქართულ ლიტერატურაში.

„აი, ეს დიდი საგანი, ეს ჩვენი
ტრფიალი, ეს ჩვენი სულისდა გულის
დიადი წყურვილი გვინდა გამოვ

ტოთ ქართული ენის მდიდარს
მშეწენიერს, სუბუქს ფორმებში, რ

ზეგნისა და სფეროსა შორისდ. გზიგორ
 და შევისმინოს. მაგარა ამჟვე დრ
 ერთი დიადი, წმიდა და უარვესი
 ლოცველი და კეშმარიტება ჩვენი
 ჩვენი საკუთარი **ეროვნებაა**. ჩე
 ეროვნება, მზიავლელად ქაბრ
 დიო ერი იპყროს მთელ ჩვენს გუ
 დღებას, ეს ჩვენი გრი სხვა დაწვე
 ეროვნებათა შორის წარმოადგენს გ
 საკუთრებულს ინდივიდუალურ
 თესულს. ეს გახლავთ ინდივიდუალ
 ნი ჩვენი ეთიკა-პოლიტიკური ცხ
 რებისა და ინდივიდუალიზმი მხატვრ
 შემოქმედების განსახიერებისაც სწ
 რდ ისე, როგორც ინდივიდუალი
 მენციერებაში (საზოგადო ეკონომ
 კის სფეროში კოლექტივიზმის მომ
 ვართ). ამ ჩვენი დროის მეგრძო
 ინდივიდუალიზმი, ახალი ინდივიდ
 ლიზმი **ქართველი პროლეტარიატ**
 საქართველოშიც უნდა გამოვიდეს
 ბედულად ცხოვრების მოქმედნე.
 ინდივიდუალიზმი მიანიჭებს და და
 კვირებს ჩვენი ერის სამგრძისო კ
 სებას წმინდა ქართული სულის ადო
 მინებას და დიდს, მდიდარს, გად
 ლოს მშვენიერებასაც.

„ჩვენი ჟურნალი შესტრგის და სახურება კეშმარტ და სრულ ქათულს მოქალაქობრივობას, ქართლის სრულ გიგროპიდეტას ყოველსეფოში: თავისუფალ განვითარებრივულ ნიადაგზე, სულიერ კულტურას, მეცნიერებასა და ლიტერატურაზე; ამისთანავე ამ ქართული კაცის პირად დაქვემდებარებას სიეთოთა ამხანაგობის, კოლექტიურ შრომარმოებასა და განაწილებას შიგნით მისოდ...

„მატეოზა“—მეცნიერების, საერთაშორისოლიანობის შედეგებს, რა თქმა უნდა, ჩვენი მოქალაქეც ვერ ეტყვევება, ჰერის აზრით, აღდგინოს ქვის, ცოდნის ძალა და მნიშვნელოვანი დიდისა და მდიდარს ნიადავს მოიპოვებს მხოლოდ კოლექტიური ეკონომიკის ორგანიზაციაში. იქ აღმოაჩენილი უფლება და ვალდებულება ხორკისაშენისა, რადგან კოპერაციებისა აშენაგებათა ერის დიდს ორგანიზაციას მოქალაქის მერმისი და წარმოადგენს ძალა ურთიერთობაც გაოცვლეს თავისუფალ გზას.

„განთავსება“, როგორც საზოგადოებრივი, პოლიტიკური და ღმრთივ-კრისტიანული ეჭრნალი, თავდადებულ იქნება ჩვენი ერის კულტურულ განვითარებასთვის, გავავრცელებს სწავლას ღმრთივ კურთხეობას მიუძღუეს ჩვენი მემკრიო კლასების—ეროვნული კათოლიკური ბუერქუაზიის და პროტესტანტური, ფართო მშრომელი მასის ინტერესებს სოფლოდ, დბად და ქალაქდ.

„ამასთანავე „განთიადი“ ღრმ
დარწმუნებულია იმაშიც, რომ ქა

თველი ერის ბედნიერება მჭიდროდ
გაღამებულია სხვა ერების ბედნიერ-
ბაზე და იგი გულწრფელია და წყ-
ლათა ემსახურება მათ შორის არა-
ბოლო კულტურულ ურთიერთობას
ჯეოშრს.“

ლის „მრწამსს“. ვუსურვებთ,
ასეთივე თანაგრძნობა მიუზღო
ჩვენს საზოგადოებაშიც. ლიტერ-
ატურული აღზრდა და გამოცდილება ბ-
რედლისა სრული თავმდაბიანა, რო-
გულისხმობს ალექსანდრე ბუკინის
ლიტერატურული და სიტყვებ-
იქნება...

კუთნალში ამ სახელმძღვანელო
რილების გარდა მოთავსებულია
ი. ი. იანის მოთხრობა „ბრწყინ-
მამაცილსკაენ“, იძულებითი გა-
ტბა“ ი. ა. ფანცხავის პ. გელ-
ლის წიგნაკის („ლია პეპეაძე“
გორც პოეტი და პუბლიცისტი“
მო; წერილი ვასილ წერეთლის
თული გიმნაზიის გაკეთების შეს-
მეშუარები ერთი რუსის ცნობ.
ფესორის მეუღლის სათაურის
ნიშესკი და მიხაილოვი“ (ეს
რები პირველად „განათლებლში“
დებო, კრიტიკული წერილი ბ.
ლელის „კავი როგორც დიდი
წეული მგოსანი“ (აკის ნაწერე-
რელი და მეორე წიგნი) და სხ.

ინგლისი, როგორც მუსულმან
სასკლამწიფო.

დებეშებით ჩვენ უკვე
ცით რომ ინგლისმა არაბეთის
გეიერ დღგლის თავის ჯარი გად
ეს გარემოება დიდ გავლენას იქო
მომაველში ოსმალეთის ზედ-იღბა
თუ რამდენამედ გავითვალისწი
იმ დიდ მნიშვნელობას, რომე
არაბეთი, განსაკუთრებით-იქ
ორი ქალაქი მექა და მდინარე, წა
ადგენს ოსმალეთისათვის.

არაერთი ყოველ წლებით
ხარჯს თხოულობს ოსმალეთისაგან
ხარჯი მით უფრო საშიშოა, რომ
ბები მოუხსენიარი ხალხია, ოსმალ
მფლობელობას არ ემორჩილებიან
ამიტომ ოსმალეთის მთავარმა იმე
ბულით გაძლიერებული ჯარაბ
ლოის იქ. ეკონომიური სარგებე
ცი არაბეთისაგან ოსმალეთს არა
რც არ აქვს. მიუხედავად ამისა
რეტის არაბებზე ხელის აღება არ
ძლიან, რადგან არაბებიც არის მ
ლმანია წმიდა ქალაქები მეკა და
დინა. ამ ქალაქებზე დამყარებ
სულთანისა და ოსმალეთის ზნეო
ვი გავლენა ყველა მუსულმანთა
რის. თუ არაერთი დავაარდა ოსმ
თის სულთანმა, ის მუსულმანთა ხ
ფი აღარ იქნება და არც აღარა
რც გავლენა ექნება მართლ-მორწ
მუსულმანებზე. ვისაც ეკუთვნის
ბეთი წმიდა ქალაქებითურთ, მე
და მედინათი, ხალიფიც ის არის და
მალ მართლ მორწმუნე ზნეობარ
იმას ემორჩილება.

რა აქმა უნდა, ასეთი დიდი მ
ვნელობა სხნეფული ქალაქებისა
ნზე უედო იციან ინგლისელუმბ
კარგი ხანია გუენებში აქეთ ამ ქ
კების ხელში ინგლისში, რათა ინგლ
მეფე გამოაცხადონ უველო ქმე
მუსულმანთა მფარველოდ, როცა
ლეთი განსაცდელში ჩავარდ
ხოლმე, განსაკუთრებით უქანსე
ათი წლის განმავლობაში, ზოგე
ინგლისური გაზეთი აშკარად ურჩ
მთავრობას, მექისა და მედინის
ველობა ინგლისთა იკისროსო, რა
მთელს დელამიწაზე უდღესი პრ
მანთა სახელმწიფო ინგლისის არ

მეგრამ ინგლისმა ჯერ-ჯერობით
წადილი ვერ განახორციელა, ვინა
კარგად იცის, რომ არც ერთ მეს
მანი ყმაულის არ გახდება სამუს
ნო. წმინდა ქალაქების პატრონი ქ
ტიანი იყევს. ინგლისის სამფლ
ლოები აზიასა და აფრიკაში ურ
მუსულო-ნებიოთა დასახლებული
ცხადი, ინგლისი მათ აჯანყებას უ
თხის.

მაგრამ რისი გაცეობაც გუშინ
ძლებელი იყო, ის შეიძლება დღე
კეთდეს. ინგლისი მაშ რა ინგლ
თუ რასაც მოინდომებს, ვერ შეა
ლოს. საქმეს ისე მოიგონებს,
მწვალი დაწვას და არც შამფური
ხელი სხვისი იქნება, ზოლო სახ
მისი.

საქმე ის არის, რომ ეხლანდ
ომი ასე გათავდება, თუ ისე, ინ
იმ ზღვის პირა აღვლიდებიდან, რო
ნიც მან ეხლახან დაიკავა, ველარ
განდევნის. მექსა და მედინას თი
ინგლისი არ იოღებს, მაგრამ, ადვ
შესაძლებელია, არაბეთის ხონთ
თითონ აზაღმასვლე ისეთი კი გ
აცხადებინოს, რომელიც მისი
მოჭრილი ყმა იქნება, მაშასადამე

დღეობი პატრონი არაა... და
ქვეყნის მუსულმანთა თიონი
ბა. ადგილი უმსაძვრელა; რ
მცოდნე კაცები ფიქრობენ, ი
არაბეთის ციხეზე წამოქმ
იყუანოს. ამ საქმის გაყეთება
გოლის, სხვათა შორის, ის გ
ბაღ მოუგონათავს ხელს, რომ
ვის თავს მოკიქულის მაჰმად
მოამაღოდ ჰრაცხს და მამასა
სის აზრით, მუსულმანთა ხა
მის ეკუთვნის და არა ოსმალთ
თქარს. დრო გამოშვებით
ხანია იბრძოდა ოსმალეთის
დღე და 1905 წელს ხომ თავის
მხრეებით იემენის პროვინციის
რი ქალაქი სინააკ ე აიღო...

ერთი წელიწადი სრულდებოდა, რაც თუთაშვანში დაიწყო რაკეტების საზოგადოების გაშენება, რომლის გარშემო ერთი ქუთაისი ატეხილი ქართველი იქცეოდა აქაც არ დაშვიწყებია თვისწილი. ქუთაში გაიშინა ერთი მანეთის წინადადება უსიამოვნო ტყვეები, ერთმანეთს უკუიჩნებენ ამ პარტიის წევრი ხარო და იმისო. ასეთი უთანხმოების განაყოფილების სამკიფელო უკუიჩნებოდა მოგზაურობის განხილვის მარტო მისი მართა, ასე რომ დღეს თუთაშვანში დაიწყო ეს დაწესებულება იქცევა. საუბედუროდ გულში ვარი ზემოხსენებული საზოგადოებაზე დაიწყო, რომელსაც დიდი მამოძრაობა ხსენებული თუთაშვანში დაიწყო.

ლების წინაშე, ომში გაიწვევს,
 ვანი და ბაზინადარიც იძულებულ
 ხდენ გასულიყვენ თუფსიდან
 თი საქმეების გამო, ამით აკ
 იქნა არჩეული დროებითი კ
 რომელსაც უნდა ჩაება მთელ
 მე და წესიერად ეწარმოებინა
 კომისია ისეთი გამოდგა, რომ
 ფერისი გულშემატკივრობა სა
 მოსაღმე არ გამოიჩინა. სამეტი
 უკვლავში მზრუნველობას მოკ
 ლია: მის არ მოცემდება ახალი
 ჟურნალები და არც გაზეთები.
 თხველთ არ ათბობენ. ცალკე
 შეხედეთ რომელსაზე წევრს და
 ხოთ მიზეზი ასეთი მდგომარე
 გიპასუხებს: წევრები კრებებს
 წრებიან და ამიტომ ყოვლად
 ღებელი სდება საქმის კეთილ
 დაყენება, მაგრამ თუ რა არი
 მიზეზი, იმაზე კი არაფერს გ
 ამის მიზეზი კი სწორად უთხ
 წევრთა შორის. დროა შეიგნოს
 რმა ინტელიგენციამ, რომ შე
 ნაუშუებს ყოველსავე საქმეს და
 საზოგადო საქმეს, კრებებს მ
 რომ ყველანი გაურბიან, თითქ
 ნმე იპერდეს მათ. ბევრი-ბევრი
 ათი წევრი ესწრება კრებებს.
 ნაც ესენი რაი ნაწილთა არიან
 ფილი და მხოლოდ იმას უნდ
 რომ ერთმანეთი დამპყრობნ,
 კრება ვერ აღწევს მიზანს. სა
 ყურადღება მიაქციონ აქაურე
 სასარგებლო საქმეს, მიატოვონ
 ერთმანეთის ლანძღვა-თრგვა,
 და ერთად-ერთი საზოგადო დაწ
 ლების ბედი გამოასწორონ.

ერთი წევრთაგ

სოფ. აბანოეთი (რაჭა). რა
ყველგან, სამსახურში გაწვეულ
კაცთა ოჯახები, აქაც ბევრია
მღვდლმარეოლანში.

ზოგიერთი ოჯახში მამაკაცი
არ მოიპოვებდა და წერილი შე
პატრონს ღედას აწევს მთელი
სიმძიმე და დავიდაროს. ამას
თეთ კიდევ ის, რომ ზოგიერთ
თახი—სუთი თვის საჩრო არ მ
და იფილაღ წარიმოდგენთ არ
შიშიშლის აჩრდილი უღვათ თ
ასე ღუთის ამართათა დარჩენ
ხალხი და ვინ აღმოუჩენს მათ
შეწყობას, არავინ იცის. ის
შვიტობის ცნობები ასეთ ოჯ
შესახებ და წარიდგინოს დახმ
აღმოსაჩენად, სიდაც ჯერ არს.
ამას გულშემატკივარი პირები
და ადგილობრივი ინტელიგენ
ამისთვის თავს არ იწყებულ...

ჩვენი რაიონის სულიერი
მარტო ღრამის ფულის შესახებ
ნავენ, მცხოვრებთა უმწეო მ
რეობაზე კი ყურსაც არ იბე
საქიროდ მიმანია აქვე აღვ
რომ ჩვენი სულიერი მამა თო

გლეტიტრო-მბეჭდავი სტამბა სპირიდონ ლოსაბერიძისა, მოსკოვის ქ. საკუთ. სახლი № 5